

คู่มือโครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่เพื่อปรับเปลี่ยนผลิตภาพการผลิต

1. ความเชื่อมโยง

- 1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
- 1.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเกษตร
 - แผนแม่บทย่อย พัฒนาระบบนิเวศ

2. หลักการและเหตุผล

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินงานส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่เพื่อปรับเปลี่ยนผลิตภาพการผลิต โดยมีหน่วยงานภายใต้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมดำเนินการตามบทบาทภารกิจ มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคเกษตรกร โดยส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่ที่ผลิตสินค้าเกษตรชนิดเดียวกันอยู่ใกล้เคียงกันหรือติดต่อกันรวมกลุ่มเพื่อดำเนินการกิจกรรมร่วมกันในรูปแบบแปลงใหญ่ ซึ่งผลการดำเนินงานที่ผ่านมาส่งผลให้เกินขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่ขึ้น (Economy of Scale) มีมูลค่าเพิ่มจากการดำเนินงานสะสม 8 ปี จากการลดต้นทุนการผลิต จำนวน 44,378.77 ล้านบาท การเพิ่มผลผลิต จำนวน 92,834.41 ล้านบาท รวมทั้งสิ้น 137,213.18 ล้านบาท และมีแปลงใหญ่ที่ขึ้นทะเบียนตั้งแต่ปี 2559 - ปัจจุบัน จำนวนทั้งสิ้น 11,410 แปลง เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ จำนวน 600,306 ราย พื้นที่ 9,417,091 ไร่ เกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรรวม 207,220 ราย

การส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่นำมาซึ่งการบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพร้อม ๆ กับการร่วมมือร่วมใจของเกษตรกรที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มในการผลิตสินค้าเกษตร เพื่อปรับเปลี่ยนผลิตภาพการผลิตให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพได้มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของตลาด และเพื่อปรับตัวบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก ส่งเสริมให้เกษตรกรสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร สร้างความสัมพันธ์แบ่งปันข้อมูลข่าวสารกับชุมชน สถาบัน คริสเตอร์ รวมทั้งเป็นการดูแลเกษตรกรรายย่อยที่มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรขนาดเล็ก ต่างคนต่างทำ และมีรายได้น้อยให้สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินสามารถบริหารจัดการร่วมกันมีการรวมกันซื้อปัจจัยการผลิตและรวมกันขายผลผลิต ใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์/เครื่องจักรกลร่วมกันได้อย่างคุ้มค่าส่งผลให้ต้นทุนการผลิตลดลง มีกระบวนการกลุ่มที่เข้มแข็ง เช่น กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือสหกรณ์ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและง่ายต่อการเข้าถึงการส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐ ทั้งด้านองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ แหล่งทุน มีการใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาการผลิต มีช่องทางการตลาดรองรับ และสามารถเชื่อมโยงกับผู้ประกอบการนำไปสู่การพัฒนาตลาดให้กว้างขวางและหลากหลายยิ่งขึ้น มีการผลิตที่ได้คุณภาพมาตรฐาน และมีการปรับรูปแบบการผลิตให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น สภาพอากาศ เทคโนโลยี การตลาด การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ เป็นต้น

การดำเนินโครงการระบบส่งเสริมเกษตรกรแบบแปลงใหญ่เพื่อปรับเปลี่ยนผลิตภาพการผลิต ในปี 2569 กรมส่งเสริมการเกษตรมุ่งเน้นกระตุ้นให้เกษตรกรเกิดความอยากรู้ เพื่อสร้างความพร้อมด้านจิตใจ สามารถวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหา ความท้าทาย และโอกาส สามารถแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างกลุ่มแปลงใหญ่ ด้วยเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ พร้อมคำนึงถึงการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและความมั่นคงทางอาหาร ในอนาคต เพื่อแก้ไขปัญหา ก้าวข้ามความท้าทายไปสู่ความสำเร็จ และเกษตรกรมีอัตรากำไรสุทธิเพิ่มขึ้น พอเพียงกับค่าใช้จ่ายครัวเรือนตลอดปี นำไปสู่การหลุดพ้นวงจรแห่งความยากจน

3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มทำการผลิตสินค้าเกษตร ด้านสินค้าพืช ผักและแมลงเศรษฐกิจ มีการบริหารจัดการร่วมกัน เพื่อให้เกิดการรวมกันผลิตและรวมกันจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน

3.2 เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน ภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

4. เป้าหมาย

4.1 ส่งเสริมและพัฒนาการผลิต แปลงใหญ่สินค้าเกษตรด้านพืช (ไม่รวมนาแปลงใหญ่) ผักและแมลงเศรษฐกิจ จำนวน 26 แปลง ที่มีข้อมูลในระบบ Co-farm.doae.go.th ณ วันที่ 1 สิงหาคม 2568 ประกอบด้วย

4.1.1 แปลงใหญ่ปี 2567 จำนวน 18 แปลง

4.1.2 แปลงใหญ่ปี 2568 จำนวน 8 แปลง

4.2 พัฒนาคูณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรในแปลงใหญ่ จำนวน 171 ราย

5. สถานที่ดำเนินการ

พื้นที่ 8 อำเภอ ของจังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ อำเภอเมืองมหาสารคาม อำเภอยางสีสุราช อำเภอบรบือ อำเภอนาโพธิ์ อำเภอนาเชือก อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอโกสุมพิสัย และอำเภอเชียงยืน

6. กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

6.1 กิจกรรมระบบส่งเสริมเกษตรกรแบบแปลงใหญ่เพื่อปรับเปลี่ยนผลิตภาพการผลิต

6.1.1 จัดเวทีวิเคราะห์ประเมินศักยภาพ 5 ด้าน ได้แก่ การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การพัฒนาคุณภาพสินค้า การบริหารจัดการ และการตลาด เพื่อทราบถึงสถานะปัจจุบันของแปลงใหญ่ และนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาวางแผนพัฒนาการผลิตและแผนการตลาด โดยสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ดังนี้

แปลงปีที่ 3 จำนวน 18 แปลง (แปลงปี 2567)

- แปลงขนาดเล็ก (น้อยกว่า 51 ราย) 16 แปลงๆ ละ 10,800 บาท

- แปลงขนาดกลาง (51-70 ราย) 2 แปลงๆ ละ 16,200 บาท

แปลงปีที่ 2 จำนวน 8 แปลง (แปลงปี 2568)

- แปลงขนาดเล็ก (น้อยกว่า 51 ราย) 6 แปลงๆ ละ 10,800 บาท

- แปลงขนาดกลาง (51-70 ราย) 2 แปลงๆ ละ 16,200 บาท

1) สำนักงานเกษตรอำเภอจัดเวที เก็บข้อมูล รวบรวม วิเคราะห์ และประมวลผล โดยเก็บข้อมูล 2 ครั้ง ก่อนเริ่มฤดูกาลผลิตเพื่อใช้ในการออกแบบวางแผนการพัฒนา 5 ด้าน และเก็บข้อมูล หลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตเพื่อวิเคราะห์ผล โดยมอบหมายเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบแปลงใหญ่ดำเนินการ เป็นรายแปลง ด้วยการกระตุ้นให้เกษตรกรเกิดความอยากรู้ เพื่อสร้างความพร้อมด้านจิตใจ เกิดการคิดวิเคราะห์ หาเหตุผลในการแก้ปัญหา เน้นการปฏิบัติที่ดี เพื่อหลุดพ้นวงจรแห่งความยากจน (ตามภาคผนวก 1)

2) สำนักงานเกษตรจังหวัดตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลตามข้อ 1) และออกแบบ กรอบแนวคิดการพัฒนาทั้ง 5 ด้าน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ระดับอำเภอใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการผลิต

6.1.2 จัดเวทีแห่งการเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มและออกแบบวางแผนการพัฒนา 5 ด้าน

1) กรมส่งเสริมการเกษตรออกแบบหลักสูตรการเรียนรู้ในการพัฒนาเกษตรกร เป็นรายสินค้า เน้นวิชาที่ทันสมัย ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน และส่งผลต่ออนาคต เช่น สถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่มีผลกระทบต่อด้านการเกษตร และคำนึงถึงการลดปริมาณ การปล่อยก๊าซเรือนกระจก รวมถึงความมั่นคงทางอาหารในอนาคต ความสำคัญของพืชศาสตร์ เช่น กระบวนการสังเคราะห์แสงที่มีความสัมพันธ์ต่อสภาพแวดล้อม กระบวนการย่อยสลายของอินทรีย์วัตถุ ที่มีความสัมพันธ์กับปริมาณแร่ธาตุในดิน กระบวนการจัดการ เพื่อสร้างการเจริญเติบโตของพืชแต่ละระยะ ที่มีความสำคัญกับพืช ความรู้ด้านการจัดการการเงินครัวเรือน เป็นต้น ทั้งนี้ สำนักงานเกษตรจังหวัด สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม ในกรณีกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ กิจกรรมทดสอบเทคโนโลยี (พิสูจน์ทราบ) เพื่อสร้างทักษะใหม่ร่วมกัน รวมทั้งสร้างการยอมรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ โดยการเก็บข้อมูล เพื่อเปรียบเทียบผลเชิงประจักษ์ต่อไป (ตามภาคผนวก 2-6)

2) สำนักงานเกษตรอำเภอ เลือกแนวทางการวางแผนการผลิตในประเด็นที่มีความสำคัญ หรือมีความต้องการพัฒนาสินค้าของกลุ่มใน 5 ด้าน

3) สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ ผลิตสื่อการเรียนรู้ประกอบการ ถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร เพื่อใช้ประกอบการชี้แจงสร้างความเข้าใจ โดยเน้นหนักในเรื่อง การสร้างความตระหนักรู้และผลกระทบที่เกี่ยวข้อง

4) สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ จัดเตรียมวิทยากรเพื่อถ่ายทอด ความรู้ให้กับกลุ่มแปลงใหญ่ตามหลักสูตร

5) การถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรตามหลักสูตรการเรียนรู้ในการพัฒนาเกษตรกร

(1) การถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร สำหรับการถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร สามารถจัดได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดเวทีการถ่ายทอดความรู้ การพบปะแลกเปลี่ยนระหว่างกลุ่ม เป็นต้น สามารถบูรณาการกับกิจกรรมต่าง ๆ จากหน่วยงานภายในกรมส่งเสริมการเกษตร เช่น การจัดการศัตรูพืช การจัดการดินและปุ๋ย การจัดอาชีพเสริม เป็นต้น รวมทั้งกิจกรรมที่ได้รับสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก (หน่วยงานอื่น ๆ ในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือกระทรวงอื่น ๆ และภาคเอกชน) ควรมีการบูรณาการ จัดทำหลักสูตรการจัดทำแผนธุรกิจ เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับกลุ่มให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน หรือสินเชื่อต่าง ๆ ได้ โดยสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ดังนี้

แปลงปีที่ 3 จำนวน 18 แปลง (แปลงปี 2567 การถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร เน้นการพัฒนาคุณภาพ การแปรรูปเพิ่มมูลค่า การเชื่อมโยงตลาด และการบริหารจัดการ)

- แปลงขนาดเล็ก (น้อยกว่า 51 ไร่) 16 แปลงๆ ละ 15,600 บาท

- แปลงขนาดกลาง (51-70 ไร่) 2 แปลงๆ ละ 23,400 บาท

แปลงปีที่ 2 จำนวน 8 แปลง (แปลงปี 2568 การถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร เน้นการพัฒนาคุณภาพ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การแปรรูปเพิ่มมูลค่า การบริหารจัดการกลุ่ม และการเชื่อมโยงการตลาด)

- แปลงขนาดเล็ก (น้อยกว่า 51 ไร่) 6 แปลงๆ ละ 15,600 บาท

- แปลงขนาดกลาง (51-70 ไร่) 2 แปลงๆ ละ 23,400 บาท

(2) **สนับสนุนวัสดุการเกษตรเพื่อพัฒนาการผลิต** (สนับสนุนปัจจัย/วัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้) เป็นการสนับสนุนวัสดุ เพื่อประกอบการให้ความรู้ด้านการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตร ภายใต้ **ความเห็นชอบของสมาชิกและบูรณาการกับหน่วยงานวิชาการในพื้นที่** (กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน มหาวิทยาลัย เป็นต้น) ทั้งนี้ ต้องเก็บข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลเชิงประจักษ์ต่อไป รวมทั้งสร้างวงจรรายอมรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ **โดยดำเนินการตามความต้องการของกลุ่ม** โดยการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรของแปลงใหญ่ปีที่ 2 และปีที่ 3 (แปลงปี 2568 และปี 2567) เช่น การจัดทำแปลงทดสอบ การแปรรูป การเพิ่มมูลค่า การปรับปรุงคุณภาพผลผลิต การเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผ่านระบบสารสนเทศ เป็นต้น

แปลงปีที่ 3 จำนวน 18 แปลง (แปลงปี 2567)

- แปลงขนาดเล็ก (น้อยกว่า 51 ไร่) 16 แปลงๆ ละ 60,000 บาท

- แปลงขนาดกลาง (51-70 ไร่) 2 แปลงๆ ละ 70,000 บาท

แปลงปีที่ 2 จำนวน จำนวน 8 แปลง (แปลงปี 2568)

- แปลงขนาดเล็ก (น้อยกว่า 51 ไร่) 6 แปลงๆ ละ 60,000 บาท

- แปลงขนาดกลาง (51-70 ไร่) 2 แปลงๆ ละ 70,000 บาท

6) **สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ** ประเมินผลการเรียนรู้ระดับ/การยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกร (ตามแบบประเมินก่อนและหลัง)

6.1.3 ดำเนินการตามแผนการพัฒนาใน 5 ด้าน

กลุ่มแปลงใหญ่ดำเนินการตามแผนพัฒนาใน 5 ด้าน ที่ได้วิเคราะห์ออกแบบแผนการพัฒนาสินค้าเป็นรายแปลง เพื่อลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตลอดจนการจัดการด้านการตลาด เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตร พัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรตามความต้องการตลาด และเพิ่มรายได้ของเกษตรกร

6.1.4 **สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ** ติดตามและสอบทานประสิทธิภาพประสิทธิผล การปฏิบัติตามแผนการพัฒนา

6.1.5 การเก็บข้อมูล ประมวลผล วิเคราะห์ผล และจัดทำรายงาน

1) สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ จัดเก็บข้อมูลแปลงใหญ่ โดยจัดทำทะเบียนสมาชิกและบันทึกข้อมูลระบบ Co-farm.doe.go.th (ตามภาคผนวก 7) แปลงใหญ่ ปี 2567 และแปลงใหญ่ ปี 2568 ร่วมกับทีมงานผู้จัดการและเกษตรกรสมาชิก

- ทบทวนบัญชีรายชื่อและข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกให้เป็นปัจจุบัน
- ประเมินผล และจัดเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานของกลุ่ม/สมาชิกในปีที่ผ่านมา ในประเด็นต่าง ๆ เช่น ผลผลิตที่ได้ ต้นทุนการผลิต การรับรองมาตรฐานการผลิต และการตลาด
- ปรับปรุงข้อมูลในระบบ

หมายเหตุ

(1) การจัดทำข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกให้ใช้ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) ข้อมูลการผลิตการตลาดของเกษตรกร และข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ผ่านกระบวนการจัดเวทีวิเคราะห์และวางแผนร่วมกันของสมาชิก และนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานตามแบบจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานรายบุคคลสมาชิกแปลงใหญ่ เพื่อบันทึกไว้ในระบบ Co-farm.doe.go.th ให้สามารถเปรียบเทียบผลการดำเนินงานจากการเข้าร่วมโครงการฯ ต่อไป

(2) การบันทึกข้อมูล : บันทึกข้อมูลในระบบออนไลน์ Co-farm.doe.go.th

(3) การรายงานผลการรับรองและขึ้นทะเบียนเป็นแปลงใหญ่ ตลอดจนการแก้ไขปรับปรุงข้อมูลในฐานข้อมูลโครงการฯ ให้ผู้รับผิดชอบในระดับจังหวัดดำเนินการผ่านระบบ <http://Co-farm.doe.go.th> เท่านั้น ทั้งนี้ กรมส่งเสริมการเกษตรจะยึดข้อมูลในระบบเป็นหลักฐานในการดำเนินงานโครงการฯ

(4) แปลงใหญ่ที่มีระบบการปลูกพืชหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน หรือสลับการใช้พื้นที่ในการปลูกพืชตามฤดูกาล เช่น แปลงใหญ่ข้าว ที่มีการปลูกพืชหลังนา ให้ทำการปรับปรุงข้อมูลในระบบ ตั้งแต่การแก้ไขชื่อแปลงโดยเพิ่มเติมชื่อสินค้าที่ปลูก เช่น แปลงใหญ่ข้าว/ถั่วลิสง

(5) ปรับปรุงการตั้งชื่อแปลง ให้เป็นแบบแผนเดียวกันเพื่อให้สะดวกต่อการจัดหมวดหมู่ รายงาน และสืบค้นข้อมูล ดังนี้ “แปลงใหญ่(ชื่อสินค้า)... ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....”

2) สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ประมวลผล วิเคราะห์ สรุปผล และจัดทำรายงานส่งกรมส่งเสริมการเกษตร โดยดำเนินการ ดังนี้

- สำนักงานเกษตรอำเภอ ประมวลผล วิเคราะห์ สรุปผล และจัดทำรายงานในภาพรวมของอำเภอจัดส่งให้สำนักงานเกษตรจังหวัด

- สำนักงานเกษตรจังหวัด ประมวลผล วิเคราะห์ สรุปผล และจัดทำรายงานในภาพรวมของจังหวัดจัดส่งให้สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

- สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1 - 6 ประมวลผล วิเคราะห์ สรุปผล และจัดทำรายงานในภาพรวมของเขต รายงานกรมส่งเสริมการเกษตรภายในวันที่ 30 กันยายน 2568

6.1.6 การจัดชั้นคุณภาพและถอดบทเรียนแปลงใหญ่ (ตามภาคผนวก 8)

- 1) กรมส่งเสริมการเกษตรปรับปรุงคู่มือการจัดชั้นคุณภาพและถอดบทเรียนแปลงใหญ่
- 2) กรมส่งเสริมการเกษตรชี้แจงหน่วยงานในพื้นที่เพื่อดำเนินการจัดชั้นคุณภาพและถอดบทเรียนแปลงใหญ่สินค้าพืช (ไม่รวมสินค้าข้าวและยางพารา) ผึ้งและแมลงเศรษฐกิจ
- 3) สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ ประสานงานกับผู้จัดการแปลงและคณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ พร้อมเป็นพี่เลี้ยง เพื่อจัดเวทีประเมินการจัดชั้นคุณภาพตามแบบประเมินการจัดชั้นคุณภาพแปลงใหญ่ และระดมความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางการพัฒนา/ปรับปรุงการดำเนินงาน ตามประเด็นการพัฒนา เสนอให้สำนักงานเกษตรจังหวัดพิจารณาถ่วงดุลผลประโยชน์ฯ และแนวทางการพัฒนา/ปรับปรุงการดำเนินงาน
- 4) สำนักงานเกษตรจังหวัด นำผลการประเมินฯ และแนวทางการพัฒนา/ปรับปรุงการดำเนินงานที่ผ่านการถ่วงดุล เสนอที่ประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด/คณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบผลการประเมินฯ และทราบแนวทางการพัฒนา/ปรับปรุงการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ พร้อมส่งมติที่ประชุมและแนวทางการพัฒนา/ปรับปรุงการดำเนินงานให้กรมส่งเสริมการเกษตรผ่านระบบการบันทึกผลการจัดชั้นคุณภาพแปลงใหญ่ในรูปแบบไฟล์ PDF
- 5) สำนักงานเกษตรจังหวัด บันทึกผลการประเมินฯ ที่มาจากมติที่ประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด/คณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ลงในระบบการบันทึกผลการจัดชั้นคุณภาพแปลงใหญ่ให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 11 กันยายน 2569
- 6) สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ ดำเนินการถอดบทเรียนแปลงใหญ่ ปี 2566 ตามแนวทางและแบบฟอร์มการถอดบทเรียนแปลงใหญ่ โดยคัดเลือกแปลงที่มีผลการจัดชั้นคุณภาพในปีงบประมาณ 2569 ดีขึ้นหรือลดลง เมื่อเทียบกับผลการจัดชั้นคุณภาพในปีงบประมาณ 2568 จังหวัดละ 1 แปลง ส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตรผ่านระบบการบันทึกผลการจัดชั้นคุณภาพแปลงใหญ่ในรูปแบบไฟล์ Word ภายในวันที่ 11 กันยายน 2569
- 7) กรมส่งเสริมการเกษตร รวบรวมและจัดทำรายงานผลการจัดชั้นคุณภาพและถอดบทเรียนแปลงใหญ่

6.1.7 การบริหารจัดการโครงการ

- 1) การจัดประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงานคณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่ และ ศพก. (ตามภาคผนวก 9)
 - จัดประชุมเครือข่ายของคณะกรรมการแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับเขต และระดับประเทศ เครือข่ายละ 2 ครั้ง เพื่อวางแผนการพัฒนาแปลงใหญ่
 - ระดับอำเภอ 13 อำเภอ จำนวน 2 ครั้ง
 - ระดับจังหวัด จำนวน 2 ครั้ง
 - ระดับ เขต 6 เขตๆ ละ 2 ครั้ง
 - ระดับประเทศ จำนวน 2 ครั้ง

2) การติดตามและประเมินผลโครงการ

ส่วนภูมิภาค : จังหวัด/อำเภอ ติดตาม กำกับการทำงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายตัวชี้วัดของโครงการฯ จัดทำรายงานผลการดำเนินงานและผลการประเมิน โดยบูรณาการร่วมกับกลุ่มงานต่าง ๆ ภายในสำนักงานเกษตรจังหวัด

เขต : กำกับ ติดตาม ประเมินโครงการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายตัวชี้วัดของโครงการฯ จัดเก็บข้อมูล ประมวลผล วิเคราะห์ จัดทำรายงานผลการดำเนินงานและผลการประเมิน ในภาพรวมเขต

ส่วนกลาง : โดยกรมส่งเสริมการเกษตร สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร ติดตาม กำกับการทำงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายตัวชี้วัดของโครงการฯ จัดเก็บข้อมูลประมวลผลวิเคราะห์ จัดทำรายงานผลการดำเนินงานและผลการประเมินในภาพรวมประเทศ

3) การบริหารจัดการโครงการภาพรวม

จัดประชุม/ประสานงานคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจัดทำรายงาน พร้อมทั้งบริหารจัดการโครงการฯ ในทุก ๆ ด้าน

4) พัฒนาระบบข้อมูลแปลงใหญ่

สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร ร่วมกับศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ปรับปรุงและพัฒนาโปรแกรมการบันทึกข้อมูลแปลงใหญ่ เพื่อประมวลผลและรายงานผลข้อมูลแปลงใหญ่

6.2 กิจกรรมพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรในแปลงใหญ่ (ตามภาคผนวก 10)

6.2.1 พัฒนาเจ้าหน้าที่ตามระบบการจัดการคุณภาพและมาตรฐาน GAP

- พัฒนาเจ้าหน้าที่เป็นที่ปรึกษาเกษตรกรและเป็นวิทยากรด้านมาตรฐาน GAP พร้อมฝึกการตรวจประเมินแปลงเบื้องต้น ในรูปแบบออนไลน์ จำนวน 6 ครั้ง (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1 – 6 จำนวนเขตละ 1 ครั้ง)

6.2.2 ยกระดับการผลิตและคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน GAP

1) ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรเพื่อเข้าสู่ระบบมาตรฐาน GAP จำนวน 171 ราย

2) ติดตามให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจประเมินแปลงเบื้องต้น

(เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน GAP ระดับจังหวัด/อำเภอ)

7. ระยะเวลาดำเนินการ

1 ตุลาคม 2568 - 30 กันยายน 2569

8. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2568			ปี 2569								
	ต.ค. 68	พ.ย. 68	ธ.ค. 68	ม.ค. 69	ก.พ. 69	มี.ค. 69	เม.ย. 69	พ.ค. 69	มิ.ย. 69	ก.ค. 69	ส.ค. 69	ก.ย. 69
1. กิจกรรมระบบส่งเสริมเกษตรกรแบบแปลงใหญ่ เพื่อปรับเปลี่ยนผลิตภาพการผลิต												
1.1 จัดเวทีวิเคราะห์ประเมินศักยภาพ 5 ด้าน	←											→
1.2 จัดเวทีแห่งการเรียนรู้												
1.2.1 ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร	←					→						
1.2.2 สนับสนุนวัสดุการเกษตรเพื่อพัฒนาการผลิต	←											→
1.3 การจัดชั้นคุณภาพและถอดบทเรียนแปลงใหญ่					←							→
1.4 การบริหารจัดการโครงการ	←											→
2. กิจกรรมพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร ในแปลงใหญ่												
2.1 ยกระดับการผลิตและคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน GAP												
2.1.1 ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรเพื่อเข้าสู่ระบบมาตรฐาน GAP	←					→						
2.1.2 ติดตามให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจประเมินแปลงเบื้องต้น	←											→
2.5 บริหารจัดการกิจกรรม - ประเมินสถานการณ์ ติดตามความก้าวหน้า ศึกษา วิเคราะห์ สรุปผลการดำเนินงานกิจกรรม	←											→

9. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

9.1 ผลผลิต (output)

1. พื้นที่การเกษตรได้รับการพัฒนาสู่ระบบส่งเสริมเกษตรกรแบบแปลงใหญ่ไม่น้อยกว่า 26 แปลง
2. เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร (GAP)

จำนวน 171 ราย

9.2 ผลลัพธ์ (outcome)

1. เกษตรกรในพื้นที่แปลงใหญ่มีการรวมกลุ่มผลิตสินค้าเกษตรตามแนวทางระบบส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่ โดยมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานที่เน้นการลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิต มีตลาดรองรับ ภายใต้การบริหารจัดการที่ดี สินค้าเกษตรมีคุณภาพและได้รับมาตรฐาน สามารถเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันสินค้าเกษตรและสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกร
2. แปลงใหญ่อ้อยละ 70 มีประสิทธิภาพการผลิตเพิ่มขึ้น
3. เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร (GAP) อ้อยละ 70 สามารถเข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐานสินค้า

9.3 ตัวชี้วัด

เชิงปริมาณ

1. เกษตรกรได้รับการพัฒนาเข้าสู่ระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่น้อยกว่า 26 แปลง
2. เกษตรกรได้รับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร (GAP) จำนวน 171 ราย

เชิงคุณภาพ

1. พื้นที่การเกษตรได้รับการพัฒนาสู่ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่มีมูลค่าผลผลิตของสินค้าเกษตรสำคัญเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 15
2. ร้อยละของเกษตรกรเป้าหมายที่ได้รับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรผ่านการประเมินแปลงเบื้องต้นพร้อมที่จะยื่นขอการรับรองตามระบบมาตรฐาน GAP ร้อยละ 70

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ด้านเศรษฐกิจ

แปลงใหญ่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น อัตรากำไรสุทธิเพิ่มขึ้น พอเพียงกับค่าใช้จ่ายครัวเรือนตลอดปี

ด้านสังคม

เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่เติบโตตามความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และรูปแบบของเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง

ด้านสิ่งแวดล้อม

เกษตรกรมีความตระหนักถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ยอมรับที่จะปรับตัวและบรรเทาผลกระทบโดยใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในกระบวนการผลิต การตลาด ซึ่งจะนำไปสู่การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และความมั่นคงทางอาหารในอนาคต

11. การติดตามและประเมินผลโครงการ

- 11.1 ระบบ e-Project เป็นการวัดผลเชิงปริมาณ ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2568 - 30 กันยายน 2569
- 11.2 ระบบ Co-farm.doae.go.th เป็นการวัดผลลัพธ์การดำเนินงานในเดือนมีนาคม - กันยายน 2569
- 11.3 ระบบ gap62.doae.go.th เป็นการวัดผลเชิงคุณภาพ/ผลลัพธ์การดำเนินงานในเดือนมีนาคม - กันยายน 2569

12. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม

นายสมพร นามพิลา เกษตรจังหวัดมหาสารคาม ที่ปรึกษา

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม

1. ชื่อ นางสาวฐิตาภรณ์ ชาลี

ตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต

โทรศัพท์ 0867665786

E-mail : mahasarakham207@gmail.com

2. ชื่อ นางจารุณีย์ รักษาภักดี

ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

โทรศัพท์ 0895739149

E-mail : mahasarakham207@gmail.com

3. ชื่อ นางสาวศตพร หาญชนะ

ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

โทรศัพท์ 0659874456

E-mail : mahasarakham207@gmail.com

ภาคผนวก